

Проект Програми розвитку Національного художнього музею України

на 2016-2021 роки

Вступ

Проект визначає основні стратегії, напрями, пріоритети, завдання і механізми реалізації програми розвитку Національного художнього музею України. Програма зумовлена необхідністю сталого розвитку та змін, спрямованих на реалізацію визначальної функції музею – збереження, дослідження та популяризація українського мистецтва в Україні і світі, а також перетворення музею на місце тяжіння суспільства.

Зміни, що відбуваються у суспільстві, фінансова криза, розвиток технологій та глобалізація поставили музеї перед новими викликами. Всупереч сталому стереотипу, музеї не існують осторонь культурних, суспільних та історичних процесів – вони є повноцінними свідками, учасниками і навіть творцями змін. Діяльність музейної галузі є невід’ємною складовою культурного і духовного розвитку – музеї та колекції формують імідж країни як для міжнародної спільноти, так і для самих українців. Вони мають потенціал об’єднувати громаду, передавати і розвивати знання, впливати на формування ідей і цінностей. Цей потенціал потребує розвитку.

У відповідності до Статуту ICOM, музей є некомерційною, відкритою для публіки, постійно діючою установою, яка, перебуваючи на службі у суспільства та його розвитку, накопичує, зберігає, досліджує, популяризує та представляє матеріальне й нематеріальне надбання людства та оточуючого середовища з метою освіти, дослідження та задоволення.

Національний художній музей України має бути максимально відкритим для усіх верств населення, бути флагманом у впровадженні нових музейних технологій, стати методичним центром для мистецьких музеїв та мистецьких збірок України.

Національний художній музей у п'ятирічній перспективі

Місія музею – збирати, зберігати, досліджувати українське та світове мистецтво, поширювати знання про нього в Україні та за його кордонами.

Програмна діяльність

Національний художній музей України є еталоном серед художніх музеїв України, в своїй роботі він поєднує просвітню, науково-дослідну, науково-реставраційну, методичну та виставково-експозиційну роботу. Кожен із напрямів підсилює звучання іншого та співіснує в тісній співпраці. Максимальна відкритість в усіх сферах роботи музею, спільне прийняття рішень та спільна відповідальність будуть внутрішнім стрижнем роботи.

- **науково-дослідна діяльність** - полягає в науковому опрацюванні колекції музею: дослідження біографії автора, атрибуція та вивчення історії предмету, визначення його місця в еволюції образотворчого мистецтва України, підготовку матеріалів для освітнього сегменту та виставково-експозиційної роботи, надання фахової допомоги і консультації колегам з інших музеїв та наукових установ;
- **науково-реставраційна** - включає дослідження предмета, впровадження нових технік реставрації, підготовку предметів до експонування;
- **виставково-експозиційна** - включає роботу як з музейними кураторами так і зовнішніми партнерами: музеями, галереями, митцями; основне завдання досліджувати, презентувати та інтерпретувати українське мистецтво, базуючись на колекції музею;

- **просвітницька** - включає соціологічні дослідження відвідувачів, їх вподобання, потреби та мотиви, роботу з усіма віковими групами. Їх основна місія - донесення знань про музей, збірку, українське мистецтво;
- **методична** - музей є платформою для професійної музейної, наукової спільноти України. Наше завдання - підвищувати стандарти музейної роботи по всій країні.

Мета і пріоритетні напрями розвитку

- Основною метою роботи музею є підвищення рівня збереження та дослідження творів, професійної музейної освіти, доступності музейних предметів та поширення знань про них. Мета музею – вийти за межі існуючого музейного простору, донести інформацію про себе та свою збірку суспільству, а також долучити до життя музею, колекції і знань про українське мистецтво якомога ширшу аудиторію.
- Музейна діяльність лише частково покривається за рахунок доходів музею, які складаються з вхідних квитків, лекцій, екскурсій, послуг фотографування, послуг з надання експертизи, спільних заходів. Важливою частиною фінансування музею є державне фінансування, яке в свою чергу є частиною культурної політики держави, спрямованої на збереження матеріальної і нематеріальної культурної спадщини, а також надходження меценатських коштів. Розвиток та діяльність музею буде проходити в тісній співпраці з державою та суспільством.
- НХМУ має потенціал для консолідації музеїв України – заради більш ефективного вирішення спільної проблематики галузі, обміну досвідом між музеями різного рівня, налагодження діалогу між регіонами. У науковій роботі і

комунікації з аудиторією варто зробити акцент на брендуванні українського мистецтва та імен, виведення їх із забуття або інформаційного вакууму – не лише для зовнішньої аудиторії, а насамперед для самих українців.

Територія, будівля, колекція, колектив, відвідувач, партнери

- **Територія** музею знаходиться в частині урядового кварталу в самому центрі міста. З роками агресивне середовище значно зменшило його площу (з'явилося міське паркування, під яке зрізали схил та оголили підпірну стінку по Музейному провулку, а територію під електропідстанцією, що раніше належала музею, віддали в постійне користування компанії Київенерго). На сьогодні музеєм втрачена ділянка по вул. Інститутській, 3. Основні зусилля музею та партнерів будуть спрямовані на відновлення прав власності на земельну ділянку по вул. Інститутській, 3 та проектування нового корпусу музею.
- **Будівля** поділяється на дві основні зони: виставково-експозиційну та службову. Виставково-експозиційна в свою чергу поділяється на приміщення для постійної експозиції та виставок, зону прийому (фойє, каса, крамничка і тд.). Службова: офіси, архів, фондосховища, реставраційні майстерні, технічні приміщення (теплопункт, щитова, склади тощо). Будівля є пам'яткою архітектури національного значення, тож кардинальні зміни щодо будівлі здійснюватись не будуть. Після проведення геолого-геодезичних досліджень території по вул. Грушевського, 6 буде прийнято рішення стосовно можливості чи неможливості розвитку прилеглої території. Втім, за наявних умов наше завдання – максимально розвинути внутрішній простір і зробити його комфортним для відвідувача.
- **Колекція** музею охоплює період українського мистецтва з кінця XI ст. до наших днів та є частиною національного надбання та музейного фонду України. Утримання будівлі у належному стані, засоби безпеки та професійне управління колекцією (облік, дослідження, реставрація, експонування в державі та за її межами) забезпечують якомога довше існування предмету. Важливою частиною роботи музейних співробітників є збирання творів на користь суспільства і держави. При цьому музей від пасивного колекціонування переходить до активного: останніми десятиріччями музей приймав до збірки предмети переважно в якості подарунків, тож кількість переважувала якість. Наразі музей змінив вектор і розвиває цілеспрямоване колекціонування, пріоритетом якого

стають твори, що необхідні музею для повноцінного висвітлення мистецтва кожного періоду. Для цього активізується робота з авторами, власниками та меценатами.

- **Доступність знань**, які зберігає музей, розширення виставкових програм, каталогів колекцій творів, різноманітної видавничої продукції – один з пріоритетних напрямків розвитку.
- **Колектив** – разом із територією, колекцією та будівлею – є найціннішим надбанням. Саме працівники музею забезпечують тяглість традиції, впровадження інновацій та комунікацію з аудиторією. Розвиток персоналу є одним з найважливіших напрямків роботи музею. Музейні співробітники музеєфікують експонати, досліджують і презентують колекцію, залучають партнерів, вкладають особистий ресурс у популяризацію знань про українське мистецтво, шукають нові формати взаємодії з публікою – тож акцент буде зроблено на забезпечення сприятливого клімату всередині команди.
- **Відвідувач** – це той, заради кого живе і працює музей. Експозиції, виставки, лекції, екскурсії, освітні заходи і публічні події розробляються для того, щоб відповідати найрізноманітнішим запитам, які виникають у публіки: від інтелектуальних розваг і спілкування до заглиблення і наукової роботи. Розвиток аудиторій і підтримання з ними контакту – одна із ключових цілей музею.
- Спеціальна аудиторія – **дослідники і науковці**. Сприяючи їм у їхніх дослідженнях, музей виконує важливу місію – забезпечує розвиток національної науки та людської думки. Колекція творів мистецтва, архіви фото і документів, що зберігаються в музеїв, є цінним матеріалом для різнобічних досліджень і аналітики – не тільки в царині мистецтва, а й історії, культурології, соціології тощо.
- **Партнери** (меценати, спонсори, друзі музею, культурні установи) – поряд з працівниками музею мають значну зацікавленість у розвитку музеї, та усіх сферах його діяльності. Розвиток партнерських відносин, краудфандингових програм, програм членства – важливе стратегічне завдання музею.

Стратегічні цілі

Оновлення образу музею, який базується на традиції, історії та статусі музею – в напрямку відкритості, доступності колекції та інституції

- Менеджмент колекції шляхом модернізації обліку музейних творів через впровадження програми з обліку та збереження музейних цінностей, доступність базової інформації для користувача.
- Проведення заходів з реставрації і збереження основної будівлі музею.
- Забезпечення умов для збереження, реставрації та дослідження творів.
- Забезпечення наукової та інноваційної діяльності в музеї.
- Дослідження аудиторії задля збереження існуючої та приваблення нової.
- Міжнародне партнерство у галузі просвіти, виставкової та наукової діяльності.
- Підвищення професійного рівня співробітників.
- Розширення музейних площ (виставкових, експозиційних, господарських).
- Впровадження краудфандінгової програми.
- Створення центру музейного просвітництва.
- Розширення послуг музею: міжмузейні виставки, розширення асортименту крамниці.
- Популяризація колекції музею через друк каталогів, публікації, інтернет-видання, виставкову діяльність, співпрацю з радіо та телебаченням.

- Виробити механізм співпраці з партнерськими організаціями (державними, приватними, міжнародними тощо).
- Будівництво нового корпусу музею.

Очікувані результати реалізації програми розвитку

- Реалізація програми дає можливість закласти підвалини для майбутнього розвитку музею на найближчі десятиліття. Буде створений сучасний музейний комплекс, який продовжить відігравати значну роль у культурному середовищі Києва та України.
- Музей стане відкритою платформою дискусії де зустрічається старе і нове мистецтво, місцем отримання нового досвіду та знань.
- Буде підвищено рівень збереження та дослідження пам'яток Національного надбання. Музей отримає можливість участі у міжнародному обміні виставками, участі у міжнародних програмах з обміну фахівцями та досвідом.
- Споруда музею буде максимально прилаштована для потреб і комфорту відвідувачів.
- Завдяки будівництву нового корпусу музею розширені виставкові, реставраційні, експозиційні площі, розширена інфраструктура музею на рівень міжнародних стандартів.

Детальний план на 2016 - 2017 роки

Період	Завдання	Обґрунтування	Очікувані результати
2016 рік			
Червень - серпень	Відновлення постійної експозиції мистецтва XX століття.	Необхідність показати твори з фондів музею, що раніше не експонувалися або які набули нового звучання в сучасному контексті.	Новий привід відвідати музей для різних аудиторій.
Вересень - грудень	Виготовлення проектно-кошторисної документації на протиаварійні ремонтно-реставраційні роботи на будівлі Національного художнього музею України, яке включає дослідження земельної ділянки	Будівля потребує проведення негайних протиаварійних ремонтно-реставраційних робіт	Отримані документи дадуть можливість розпочати у 2017 році протиаварійні ремонтно-реставраційні роботи, що поліпшить зовнішній вигляд пам'ятки та безпеку користування об'єктом.
	Розвинути привабливу квиткову політику	Впровадження пільгових квитків для різних категорій (наприклад отримання знижки на вхідний квиток в разі відвідування музею родиною)	Збільшення кількості відвідувачів, задоволення різних запитів відвідувачів
Жовтень - грудень	Оголошення конкурсу на найкращий	Музей повинен мати свій	Пізнаваність, стильність,

	фірмовий стиль музею для створення іміджевої продукції. Від бланку на документах до сувенірної продукції	неповторний стиль	привабливість
Липень - листопад	Друк музейних путівників (українська, англійська мови).	Необхідність дати глядачеві розширену інформацію про музей і його колекцію, додатковий інструмент комунікації (останній путівник був надрукований у 1980-х роках)	Відвідувач зможе почуватися більш комфортно і впевнено, якщо матиме доступ до інформації про твори мистецтва
Грудень	Проведення перемовин з Метрополітеном та ДАІ про розміщення реклами та вказівників виходу і проїзду до музею.	Пасажири постійно отримують інформацію про музей, підвищується зацікавленість	Збільшення відвідувачів та прибутків
2017 рік			
Січень – березень	Розробка колективом музею стратегії розвитку музею із залученням експертів зі стратегування	Музей потребує осмисленого руху, усвідомлення завдань, які стоять перед ним і потенціалу, який потрібно розвивати – як на благо самої інституції, так і в рамках розвитку країни	Спільне визначення пріоритетів, планування діяльності музею визначить основні довгострокові цілі та ефективний розподіл ресурсів. Розуміння спільних завдань, цілей та спільної відповідальності, свого місця в музейній команді.

Січень - Грудень	Продовжити роботу над щорічним музейним альманахом	Кожен великий музей повинен мати свій друкований часопис. Потреба в друкованому виданні, що відображало би наукову, дослідницьку, освітню, експозиційну діяльність музею, більш широко трансливало ідеї, розробки, теми тощо	Розповсюдження інформації про художників, проекти тощо серед професіоналів та любителів. Підтримка постійного інтересу до музею та мистецтва.
Січень – грудень	Продовжити роботу з дигіталізації колекції, внесенню в програму з обліку та збереження даних про музейні предмети.	Багаторівнева програма з обліку надає можливість спростити роботу з обліку музейних предметів. Накопичувати інформацію про них. Легко формувати каталоги, виставки та інше.	Полегшення роботи науковцям. Аналіз колекції, каталогізація. Можливість отримувати необхідну інформацію без застосування додаткової сили (частіше за все фізичної).
Січень - грудень	Внести зміни у виставкову політику музею. Розширити міжнародні та міжмузейні виставки.	Міжнародний обмін виставками познайомить киян та гостей з мистецтвом інших країн, крім того з нашим мистецтвом познайомляться інші країни.	Формування українського мистецтва як бренду.
Січень - травень	Оновлення сайту музею, змінення його інтерфейсу на більш дружній і простий, створення програми для Інтернету –	Музей має бути доступним для всіх, особливо для людей, які не мають змоги	Музей стає більш доступним – особливо для тих, хто не має змоги відвідати музей фізично.

	віртуальний музей, яка буде додана до сайту музею.	відвідати його фізично – чи то в Україні, чи закордоном	Привід відвідати Київ та порівняти реальний музей з віртуальним. Під час реставрації музею його віртуальна версія буде підтримувати інтерес і зв'язок з інституцією
Травень - грудень	Проведення реставраційних робіт на фасаді музею (скульптурне оздоблення, шуба та інше). Проведення важливих протиаварійних заходів. Без закриття музею.	Скульптурне оздоблення музею у аварійному стані. Правий лев втратив частину морди, лівий хвіст, химера по Грушевського - голову. Такий стан речей загрожуватиме не лише існуванню пам'ятки, але й безпеці людей.	Врятовано пам'ятку, врятовано людей.
січень - серпень	Написання та реалізація нової краунфандингової програми для музею. «Друзі музею».	Музей пропонує ряд проектів і кожен зможе скерувати допомогу саме на вибраний ним проект. Натомість музей запропонує ряд привілеїв (екскурсії, безкоштовний вхід, ексклюзивні заходи тощо).	Підвищення рівня довіри до благодійних фондів, зменшення навантаження на державний бюджет. Підвищення статусу благодійника. Причетність кожного до загальної важливої справи.
Червень - грудень	Розробити систему Інтернет-магазину, яка надасть можливість відвідувачам сайту розрахуватися платіжною картою за фото твору певної якості для певних цілей (з дотриманням	Це ще один шлях забезпечення доступності до музею.	Розширення платних послуг, нові надходження коштів.

	авторських прав) або придбати мистецьку книгу, сувенірну продукцію тощо.		
Червень - грудень	Розпочати розробку сценаріїв для документальних фільмів про українських художників.	У всьому світі створюються фільми про видатних художників. Українське мистецтво заслуговує на широку популяризацію і висвітлення	Промоція українського мистецтва в Україні та світі.
січень - грудень	Розширити асортимент сувенірної крамниці музею.	У відвідувачів існує попит на приємні, стильні, символічні речі на згадку про музей.	Задоволення очікувань відвідувача.
Червень - грудень	Розробка проекту по виведенню з музейної будівлі транзитної теплотраси за межі будівлі.	Застаріла теплотраса проходить у коридорі навпроти фондосховищ. Її прорив може знищити унікальні музейні пам'ятки.	Підвищення рівня безпеки. Музей ще на крок наблизиться до світових стандартів.
Липень - листопад	Продовження роботи з ремонту та оснащення фондосховищ стелажми.	Дасть можливість максимально безпечного і професійного збереження предметів та збільшить площу зберігання	Паралельно проведена дигіталізація музейних предметів дасть можливість ознайомити публіку та дослідників з колекцією музею, підвищить безпеку зберігання
Вересень - жовтень	За рахунок внутрішнього резерву створити сектор інформатизації та	Створений сектор візьме на себе важливу частину роботи	Підвищення рівня безпеки.

	<p>безпеки на який покласти роботу з впровадження нових технологій, створення внутрішньомузейної мережі, роботу з контролю за системами сигналізації, відеоспостереження, кліматконтролю та системою пожежогасіння.</p>	<p>з музейної безпеки.</p>	
<p>Впродовж року</p>	<p>Боротьба за майданчик по вул. Інститутській, 3. Юридичний супровід, залучення громадськості. Продовження роботи над розробкою науково-технічного завдання для нового корпусу музею.</p>	<p>Будівля НХМУ нараховує 13 фондосховищ, два з яких – це просто перекриті експозиційні зали.</p>	<p>Під час роботи над технічним завданням ми зможемо проаналізувати потенціал нашої колекції. Вирахувати кількість необхідного простору для зберігання вже існуючої колекції та закласти потенціал для майбутнього накопичення колекції. Розрахувати простір для реставраційних та експертних майстерень, ізоляторів та робочих приміщень.</p>